



Parlamentul României Camera Deputaților

Grupul Parlamentar al Partidului National Liberal

Către Biroul Permanent al Camerei Deputaților

În temeiul articolului 74 alineatul (1) din Constituția României și a articolului 86 din Regulamentul Camerei Deputaților, vă înaintăm spre dezbateră și adoptare, în regim de urgență, propunerea legislativă privind modificarea Legii nr. 189 privind exercitarea inițiativei legislative de către cetățeni, din 8 decembrie 1999.

Vă rugăm să comunicați Comisiei sesizate în fond solicitarea noastră de a fi invitat unul dintre inițiatori la dezbaterile din comisie, pentru susținerea acestei propuneri legislative.

Inițiatori:

Deputat Valeriu Gheorghe

Deputat Crin Antonescu, lider Grup parlamentar

Deputat Victor Dobre

Deputat Andrei Chiliman

Deputat Anton Ionescu

Deputat Napoleon Pop

Deputat Dorin Popescu

Deputat Dan Simedru

Deputat Ion Luchian

Deputat Ovidiu Drăgănescu

Expunere de motive

După adoptarea Constituției României din 1991, în societatea românească a apărut, pentru prima dată, instituția inițiativei legislative cetățenești. Considerăm această instituție ca fiind una extrem de importantă pentru evoluția societății românești către o democrație participativă. În măsura în care inițiativa legislativă cetățenească ar fi cu adevărat accesibilă pentru cei pentru care a fost creată, ea ar aduce o seamă de beneficii, între care putem enumera:

- ar permite și facilita participarea cetățenilor în procesul legislativ;
- ar stimula participarea civică;
- ar spori încrederea cetățenilor în instituțiile și mecanismele democratice;
- ar îmbunătăți imaginea Parlamentului în rândul cetățenilor (mai ales în măsura în care Parlamentul ar da curs propunerilor legislative legitime ale cetățenilor);
- ar contribui la creșterea încrederii cetățenilor în procesele democratice prin introducerea unor proiecte de legi în dezbaterile parlamentare, ceea ce ar contribui la refacerea intereseului pentru politică;
- ar contribui la educația pentru democrație a cetățenilor (orice inițiativă legislativă presupune cunoștințe temeinice ale inițiatorilor, nu numai referitor la domeniul la care face referire propunerea legislativă, ci și cu privire la modul în care se redactează un text de lege și procedurile pe care acesta trebuie să le parcurgă până la a fi adoptat ca lege; totodată, activitatea de strângere de semnături nu se poate face fără informarea unui număr mare de cetățeni cu privire la propunerile de reglementări pentru care se solicită susținerea).

Cu alte cuvinte, cu cât propunerile de legi care fac obiectul unor inițiative legislative cetățenești sunt mai multe, cu atât va crește numărul cetățenilor informați, educați și, totodată, angrenați în practicile democratice, iar de acest lucru va profita, cu timpul, întreaga societate.

Realitatea, însă, este că, în forma în care a fost concepută prin Legea nr. 189/199, inițiativa legislativă cetățenească nu reprezintă o metodă eficientă pe care cetățenii să o poată folosi pentru a propune Parlamentului proiecte de legi. O dovadă a acestui fapt este și măsura în care această metodă a fost folosită în cei 11 ani de când Constituția este în vigoare. În toți acești ani, s-au înregistrat doar două cazuri în care propuneri de legi au ajuns să fie depuse la Parlament prin inițiativă legislativă cetățenească, însă fără ca vreuna dintre ele să ajungă să fie dezbătută. Mai mult, folosirea denumirii de “inițiativă legislativă cetățenească” în aceste două cazuri este oarecum improprie, pentru că atât inițiativa, cât și întregul efort de strângere a semnăturilor au aparținut, în fapt, unor

formațiuni cu reprezentare în Parlament: UDMR care a dorit, astfel, să dea un plus de “greutate” propunerii sale de modificare a legii învățământului și PNL care a dorit același lucru, însă legat de propunerea sa de modificare a Constituției, în sensul introducerii principiului garantării proprietății.

Faptul că în afara acestor două propuneri legislative nu a mai existat, până în prezent, nici una care să ajungă să fie introdusă în Parlament prin inițiativă legislativă cetățenească nu se explică nicidecum prin aceea că nu ar fi existat și alte organizații sau grupuri de cetățeni care să încerce acest lucru, în afara celor două formațiuni politice menționate. Explicația constă, pe de o parte, în numărul foarte mare de semnături necesare, conform Constituției, pentru ca o propunere legislativă să fie introdusă în Parlament prin inițiativă cetățenească – 250.000 – iar pe de altă parte, în condițiile în care, în conformitate cu prevederile Legii 189/1999, trebuie adunate semnăturile și întocmite listele cu susținători:

- durata maximă în care trebuie să se realizeze acest lucru este de aproximativ 70 de zile (restul până la 90 de zile trebuie rezervat primarilor care au responsabilitatea de a atesta valabilitatea datelor înscrise în listele cu susținători ai inițiativei);
- listele cu susținători trebuie întocmite în două exemplare originale;
- datele personale înscrise în ele trebuie să cuprindă, pe lângă nume, prenume, domiciliu, seria și numărul actului de identitate, codul numeric personal și seria și numărul cărții de alegător pentru posesori.

Dacă reducerea numărului de susținători necesar pentru ca o propunere legislativă să fie introdusă în Parlament prin inițiativă legislativă cetățenească nu poate fi realizată decât prin revizuirea Constituției, celelalte aspecte pot fi rezolvate prin modificarea Legii 189/1999.

Propunerea legislativă de față are în vedere o serie de modificări care sunt prezentate în cele ce urmează, împreună cu argumentația care le susține.

În primul rând, propunem ca termenul până la care trebuie asigurată depunerea propunerii legislative la una din Camerele Parlamentului să fie de 6 luni de la data publicării acesteia în Monitorul Oficial, și nu de 3 luni, așa cum este prevăzut în art. 5, alineatul (2) din Legea nr. 189/1999. În condițiile în care, până la acest termen, trebuie realizată nu numai întocmirea listelor cu susținători, ci și avizarea acestora de către primari, iar aceștia au la dispoziție pentru a face acest lucru, conform legii, 15 zile lucrătoare, considerăm perioada de 3 luni ca fiind extrem de scurtă. Pentru ca un grup de cetățeni sau o organizație civică să adune, în cel mult 70 de zile, adeziunile a 250.000 de cetățeni, care să provină din cel puțin un sfert din județele țării, iar în fiecare dintre acestea să fie strânse cel puțin 10.000 de adeziuni, ar trebui ca inițiatorii acțiunii să deruleze o campanie de informare și conștientizare a publicului similară, ca amploare, unei campanii electorale a unui partid politic. Cetățenii însă, fie că sunt sau nu grupați în organizații civice, sindicale etc., nu au cum să dispună de fondurile și mijloacele logistice pe care le mobilizează un partid politic într-o campanie electorală. Este nu numai imoral, dar și dăunător ca, prin această lege, să se limiteze accesul la instituția inițiativei legislative cetățenești astfel încât numai persoanele care dispun de sute de miliarde de lei

să o poată folosi. Considerăm că durata de strângere a adeziunilor trebuie prelungită, chiar în condițiile în care, prin revizuirea Constituției, s-ar reduce numărul de semnături necesare pentru o inițiativă legislativă cetățenească.

În al doilea rând, obligația de a întocmi listele în două exemplare, în original, este nejustificată și îngreunează procesul de strângere a semnăturilor. Această prevedere a fost justificată de legiuitor prin faptul că un rând de liste trebuie depus la Parlament, iar un altul la Curtea Constituțională. Nu vedem, însă, nici un motiv pentru care unul dintre cele două rânduri de liste nu ar putea fi o copie a celui alt. Listele cu susținătorii unui candidat la Președinția României, spre exemplu, trebuie depuse la Biroul Electoral Central în mai multe exemplare, însă numai unul este original, celelalte fiind copii după acesta. Dacă avem în vedere efectul pe care îl produc aceste liste, adică, pe de o parte, înscrierea certă a unei persoane în cursa pentru funcția supremă în stat (cu toate cheltuielile din bugetul public ce decurg de aici), iar, pe de altă parte, efectul pe care îl produc cele 250.000 de semnături în favoarea unei propuneri legislative, și anume: simpla depunere la Parlament a propunerii respective, fără obligativitatea ca aceasta să fie măcar luată în discuție vreodată – putem lesne trage concluzia că strângerea semnăturilor este reglementată disproporționat în acest din urmă caz, prin comparație cu celălalt.

În al treilea rând, obligativitatea ca în tabelele cu susținătorii unei inițiative legislative cetățenești să fie trecute și numărul cărții de alegător pentru fiecare dintre semnatari este, practic, imposibil de respectat. În efortul lor de a strânge numărul necesar de semnături pentru o inițiativă legislativă cetățenească privind un proiect de reformă electorală, în cadrul unei campanii derulate în anul 2002, membrii organizațiilor civice și sindicale implicate în acest efort au constatat faptul că un procent extrem de redus de cetățeni poartă asupra lor cartea de alegător. În orice astfel de campanie, organizarea de puncte de strângere a semnăturilor în stradă sau în spații publice reprezintă unul dintre cele mai importante mijloace de strângere a semnăturilor. Ori necesitatea ca persoanele care doresc să semneze în listele de susținători ai unei inițiative să aibă asupra lor cărțile de alegător face ca acest mijloc să nu poată fi folosit. Impunerea unei astfel de condiții nu se justifică, atâta vreme cât în tabelele respective trebuie trecute oricum suficiente date de identificare a persoanelor: nume, prenume, domiciliu, seria și numărul actului de identitate, codul numeric personal. În plus, obligativitatea înscrierii în liste a numărului cărții de alegător constituie o discriminare, deoarece nu toți cetățenii posedă carte de alegător.

O altă problemă sesizată de către cei care au derulat campania la care se face referire mai sus, constă în faptul că mulți dintre primari refuză fără nici o justificare să verifice valabilitatea listelor cu susținătorii inițiativei legislative cetățenești și să ateste această valabilitate în cazul în care nu constată nereguli sau existența unor date neconforme cu realitatea. Acest lucru nu poate fi explicat decât prin reaua voință a primarilor respectivi sau prin necunoașterea, de către aceștia, a legii. Și într-un caz și în altul, ținând cont că, prin refuzul de a verifica și atesta valabilitatea datelor înscrise în listele cu semnatari, se aduce atingere unui drept pe care cetățenii îl au în conformitate cu prevederile Constituției României – dreptul la inițiativă legislativă cetățenească – se impune ca legea să prevadă sancțiuni care să descurajeze astfel de practici.

Legea nr. 189-1999 impune ca, înainte de demararea activității de strângere a semnăturilor, propunerea legislativă care face obiectul inițiativei legislative cetățenești să fie avizată de Consiliul legislativ, iar apoi să fie publicată în Monitorul Oficial, împreună cu avizul Consiliului Legislativ. Dacă în ceea ce privește timpul în care Consiliul Legislativ trebuie să emită avizul, Legea impune un termen de 30 de zile, în ceea ce privește publicarea propunerii legislative în Monitorul Oficial nu există nici un termen limită. Din această cauză, cetățenii care doresc să inițieze o campanie de strângere de semnături în favoarea unei inițiative legislative nu au nici un control asupra momentului în care campania începe și a perioadei în care ea se derulează, aceste aspecte fiind lăsate, în mod nefiresc, la latitudinea conducătorilor regiei autonome Monitorul Oficial. De aceea, propunem stabilirea unui termen de 30 de zile de la data emiterii, de către Consiliul Legislativ, a avizului până la care propunerea legislativă ce face obiectul inițiativei legislative cetățenești să fie publicată în Monitorul Oficial.

Considerăm că prin adoptarea modificărilor incluse în prezenta propunere legislativă, care sunt în acord cu normele și cerințele europene, inițiativa legislativă cetățenească va deveni cu adevărat accesibilă celor pentru care a fost gândită și va crește gradul de implicare al cetățenilor în procesul legislativ.

În sensul celor arătate mai sus s-a întocmit prezenta propunere legislativă pe care o înaintăm spre dezbatere.

Inițiatori:

Deputat Valeriu Gheorghe

Deputat Crin Antonescu, lider Grup parlamentar

Deputat Victor Dobre

Deputat Andrei Chiliman

Deputat Anton Ionescu

Deputat Napoleon Pop

Deputat Dorin Popescu

Deputat Dan Simedru

Deputat Ion Luchian

Deputat Ovidiu Drăgănescu

